

სსრს ფურსელი

№ 2204

ოთხშაბათი, 9 ივლისი

1896—1903

სსრს ფურსელი

№ 2204

წილი 20 მან.; წელიწადი 60 მან.; კვირა 6 მან.; დამატებითი 5 მან. ფასი
დამატებითი სტრუქტურა "პეტრიტი" პირველ ნაკვეთზე—10 მან., მეორეზე—5 მან.
საფურცელი და დასაბამი განცხადებანი მიიღება: "საბჭო" — ცენტრის ფურცელზე, რედაქციის კონტორაში
სა და ქუჩაზე, № 27 და 28. კარტოგრაფია ამხანაგობის კონსტრუქციის ექსპერტის პირდაპირად.

სსრს ფურსელი წარმოადგენს არ დაბეჭდვად. — დასაბეჭდი წერილები რედაქციის სახელმძღვანელო უნდა გა-
შუადგინდეს. — პირდაპირ მიმართვა რედაქციასთან შეიძლება ყოველ დღე, კვირა-უქმების გარდა,
შუადღის 11—1-ს საათამდე.
ფოსტის მისამართი: Тифлисъ, въ редакцію „სსრს ფურსელი“ — „შოამბე“. ტელ. № 272.

2 მან. და 50 კ. ღირს ყოველდღიური გაზეთი „სსრს ფურსელი“

ტფილისის ერძო სამკურნალო უჩანაღის დ. ა. გედეანიშვილისა.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე.
დ ი ე ა თ:

1. **ბ. შულინი.** — გურასა, გუდასა და ცხვირ-
9—10.

2. **ბ. ლაშაშვილი.** — შინაგანი: თანაბრად, თან-
საბით 10—11 ს. — მდე.

3. **ბ. გედეანიშვილი.** — შინაგანი, ნერვულ-
და წამლავი ელექტრონიკა 11—1 ს.

4. **ბ. მანსვილი.** — შინაგანი, ნერვულ და
საგუდასა: სსრს ფურსელი და შინაგანი, 11
— 12 საათამდე.

5. **ბ. ს. სომელიანი.** — ხარკავა და თან-
საბით: თანაბრად, თანაბრად, შინაგ-
ანი და შინაგანი 1—2 საათ.

სამკურნალო საქმე იგივე საფორმატო.
საბით რჩევისა და დარღვევისა 50 კაბ.;
საბით მორიგებით. კარტოგრაფია — საბით
თიდან ხუთამდე.

დარჯი: გუდასა, გუდასა და გუდასა ქუჩა, სახლი
ნოვოსი, № 9, მიხეილის ქუჩიდან კი 34 მ.
ფ.)
ტელ. № 274.

რომის პაპი ლეონ XIII

გარდაიცვალა რომის მსკოვანი პაპი ლეონ
მეცამეტე.
იტალიის ვერაქონების შემდეგ ლეონი
პირველი პაპი იყო და ამიტომ დიდის ინტე-
რესით ელოდნენ, თუ რა დამოკიდებულე-
ბას დაიკავებდა იტალიის ახალ სამეფოსთან.
წინანდელი პაპი პიუს მეცხრე შეუერთე-
ბელ პოლიტიკის მიმდევარი იყო არა მარ-
ტო იტალიაში, სხვა სახელმწიფოებშიც; სა-
დაც კი კათოლიკები მოიპოვებოდა. როცა
პიუსი მოკვდა, პაპის ტახტს გამწვავებული
დამოკიდებულება ჰქონდა ევროპის ყველა
სახელმწიფოებთან განსვენებულ პაპის შეუ-
რცემელ პოლიტიკის გამო.

ლეონი პიუსის პოლიტიკის ანტაგონისტი
სწრაფად, სანამ პაპი გახდებოდა, და ამიტომ
ბევრი ჰფიქრობდა, რომ ახალი პაპი სრულ-
ებით მიატყებდა ძველ კვალს. მაგრამ
ეს მოლოდინი არ გამართლდა: ტახტზე
ასვლისთანავე ლეონმა დაამტკიცა კონკ-
ლავის მიერ შედგენილი პროტესტი რომის
აღების წინააღმდეგ და გამოაცხადა თავისი პირ-
ველი ენციკლიკა, რომელშიც თხოვლობდა
და პაპის საერო უფლებების აღდგენას.

მიუხედავად ამისა ლეონის პოლიტიკა არ
ჰგავდა პიუსისას. ეს უკანასკნელი პირდაპირ,
აშკარად ებრძოდა ყველასა და ყველაფერს,
ვინც ან რაც კი წინააღმდეგი იყო საშუა-
ლო საუკუნოების დროს შემუშავებულ პა-
პისისა. ლეონ მეცამეტე იმავე შეხედუ-
ლობისა იყო პაპისზე, როგორც პიუსი, მა-
საც სწამდა, რომ იგი, როგორც საშუალო
საუკუნოებში, ეხლაც განგებინა და და-
ნიშნული უნდა ხელმძღვანელი მთელ
საქმისა და ამ მიზნის მისაღწევად
სხვა გზა. პირდაპირისა და აშკარა
პოლიტიკის მაგიერ ხერხიანი დიპლომატი-
ა ირჩია და იმდენი მოახერხა, რომ ყველა
სახელმწიფოებთან რიგიანი დამოკიდებულება
დაიკავა, მაგრამ ისე კი, რომ პრინციპიულ-

რად არ უღალატებია პაპისის დედა აზრი-
სათვის.
ეს კიდევ ცოტაა. ლეონ მეცამეტე შექ-
მნა დასავლეთ ევროპის სახელმწიფოებში
ნამდვილი კათოლიკე პარტიები, რომელთაც
თვითონ ხელმძღვანელობდა. წინადაც იყ-
ვნენ კლერიკალები ამ სახელმწიფოებში, წი-
ნადაც იბრძოდნენ ad majorem Dei glo-
riam, მაგრამ მოქმედებდა მათი განცალკევ-
ებული, შეუთანხმებელი იყო. ეხლა კი შე-
იძლება ითქვას, რომ ევროპაში არსებობს
ერთი კათოლიკე პარტია, რომლის სათავე-
ში რომის პაპი სდგას. სხვა მხრივაც სცადა
ლეონ მეცამეტე პაპის ტახტის გავლენის
და შინაგანი გაძლიერება: განიზრახა
სოციალური მოძრაობის სათავეში ჩამდგარი-
ყო, რომ „უღმერთო“ სოციალიზმი მოეს-
პო. მაგრამ ცდამ, როგორც მოსალოდნელი
იყო, სრულდებოდა ამაოდ ჩაუარა: სად საშუა-
ლო საუკუნოების პაპისში, შეუერთებელი
მტერი ახალ მეცნიერებისა და საერო სწავ-
ლა-განათლებისა, და სად თანამედროვე სო-
ციალური მოძრაობა, რომელიც მხოლოდ
ამ ახალ მეცნიერებისა და საერო სკოლის
საშუალებით მიადგენს მიზანს ლეონ მეც-
ამეტის სოციალური პოლიტიკა, დიდის იმე-
დებით დაწყებული, გათავდა სრულის ფიას-
კოთი: გარდა რამდენიმე უმნიშვნელო წრე-
ებისა კლერიკალების სოციალური პოლი-
ტიკა ვერას გახდა ნამდვილ სოციალურ მოძ-
რაობასთან, რომელსაც ხელმძღვანელობენ
თანამედროვე მეცნიერებით აღჭურვილი
მეთაურნი.

ამიტომაც ბოლოს ნაკლები ენერჯით
მისდევნენ კლერიკალები სოციალურ პოლი-
ტიკას და რომის პაპიც ის გახდა, რაც უნდა
ყოფილიყო: ევროპის კონსერვატიული და
რეაქციონერ პარტიების თანამგობობი და
სულის ჩამდგმელი.

პირადად ლეონ მეცამეტე (ერის კაცო-
ბაში ჯოაკინო პეჩჩი) შესანიშნავი პიროვ-
ნება იყო, დიდად განიერი და შედარებით
დრამა განათლებული. ლეონ მეცამეტეს
ეკუთვნის რამდენიმე საპოლემიკო-საღვთის-
მეტყველო ტრაქტატები და ხელოვნური
ლათინური ლექსები. პაპი იყო დრამა მო-
ხუცებული — თანამოცდა ცამეტის წლის კა-
ცი.

როგორც ჯერ-ჯერობით სჩანს, უმთავ-

რესად ოთხი კარდინალია, რომ ლეონის მე-
მკვიდრეობის იმედი აქვთ; ეს კარდინალები
არაიან ცნობილი რამზოლოლა, გოტი, ვანუ-
ტელი და კამერლატო.
რამზოლოლა მტერია იტალიის ეხლანდელ სა-
მეფოსა და წარმომადგენელი საშუალო საუკუ-
ნოების იდელებისა; გარე შეპოლიტიკაში მო-
მხრეა საფრანგეთ-რუსეთის კავშირისა და ამი-
ტომ იმის არჩევის წინააღმდეგია გერმანიაცა
და ავსტრიაც.
გოტი უფრო ზომიერი კათოლიკეა და
თან მშვიდობიან პოლიტიკის მომხრე. მარ-
თალია, რამზოლოლა ბევრს ეცადა თავის მო-
აზრე კარდინალები ამოერჩია კონკლავში,
მაგრამ გოტიც მოქმედებდა. გარე შეპო-
ლიტიკაში გოტი უფრო გერმანიის მომ-
ხრედ ითვლება.
ვანუტელი ერთხანს კონსტანტინეპოლში
იყო კათოლიკეთა არხიებისკოპოსად და ით-
ვლება აღმოსავლეთ ქვეყნების კათოლიკეთა
მფარველად.
კამერლატოც ზომიერი კათოლიკეა და
მომხრეა იტალიის სამეფოსთან შერიგებისა;
იტალიის განათლებული საზოგადოება ამის
არჩევას ამჯობინებს.

რადგან პაპის მიმი

პ. ახალ შენი შევილი

კლისიდან 10 აგვისტომდე სოფლად იქმ-
ნა, ავადმყოფების მიღება ტფილისში ამ
ომდე შეწყვეტილი იქნება. (5—3)

გ. ლაშაშვილი

ღებ წინაგან და საბავშვო სწავლებით
ყოფებს სადამოს 6—7 საათამდე.
ია: ბარონის ქუჩა, № 22, დიდი ფანქის
კუთხესთან. ტელ. № 642

ს. მუსხელიშვილი

ღებს თვლით ავადმყოფებს დილით
და საათ., საღ. 6—7. წყნეთის ქუჩა № 24
ლი ვანსანისა. (წლ.)

ვალეგონი

სამედიცინო კონსილი

კიდევ მცირეა შორის არსებულ
უთანხმოების შესახებ — უკანასკნელი
წიგნი ლანესანისა. — ბრძოლა ცხოვრები-
სათვის ერთად ერთი კანონი ორგანიზაცი-
ეველი იქნება? — კაცობრივი ცხოვრებისა-
თვის.

ქინა წერილში ვამბობდით, რომ „დარ-
ნისტებმა მიითვისეს ის, რაც სენტ-ილიტის,
ომარკს და სხვებს ეკუთვნოდათ. დარვი-
ნიშნულ დარვისს მხოლოდ შერჩევის კანონი
ეკუთვნოდა. მეთქვ, ახლად გამოსული წიგ-
ნი ლანესანისა ამტკიცებს, რომ ამ საკით-
ს გამოკვლევაშიც დარვისს წინამორბედი
იყდა. „ცნობის ფურცლის“ მკითხველებმა
რად უწყვიან, რა რთული რამ არის დარ-
ვისში, ამიტომ იმის ახსნას არ შევეუდგე-
ით. ვიტყვი მხოლოდ, რომ ერთ დროს
ქნების მეტყველთაც ჩვეულებად ჰქონდათ
ესაბათ დარვისშიადა ის რთული პრინცი-
პი, რომელიც დღეს საფეოლიტული თეო-
რას შეადგენენ. მაგრამ მის შემდეგ დიდი
რა გავიდა და ბევრი რამ გამოირკვა. ის-
რია თითქმის ყველა იმ პრინციპებისა,
რომელიც ზემო მოხსენებულ თეორიას აღ-
გენენ, გამოირკვეულ იქნა. დარვისის ბრა-
ნი როდია, რომ ისტორიის უკოდინარო-
ს გამო დარვისს ვაწერდით იმის, რაც

11. პარალელში ორტოგონიასა და ფილოგენის
შორის (ჰეკელი).
12. ორგანიზა ნაშთები (ლაშაშვილი და სენტ-ილი-
ტი).
13. საფიზიოლოგო შორის გაყოფა (მილნ-ვედარ-
ლი).
14. ორგანიზმა გენელოგია (ლაიელი და დარ-
ვინი).
15. ორგანიზმა გენელოგია გეოგრაფიულად
(ჰეკელი და დარვინი).

ბიოლოგიური ლიტერატურაში მკაცრი
ბრძოლა იყო, ვიდრე ამგვარად დაყოფდნენ
ამ რთულ მეცნიერებას. თუმცა ბრძოლა
ჯერ სრულად არ შეწყვეტილა, მაგრამ უკვე
ცხადია, რომ უმეტესი ნაწილი მეცნიერთა
ზემო მოყვანილს სიის დაგვარად ანაწილებს
დარვინიზმს. ეხლა ზემოდ აღნიშნულ წიგნში ე-
ლ. დე ლანესანს ცხოვრებისათვის ბრძოლის კა-
ნონის ავტორად ბიოლოგი მიიჩნია. დავანე-
ბით თავი ამას, დავუბრუნდეთ ამ წიგნს და
ვინახოთ, რამდენად ახალ მოვლენას შეად-
გენს იგი მეცნიერებაში. ორიგინალობა წიგ-
ნისა ის არის, რომ მხოლოდ ბიოლოგიურის
მეთოდით სწავლობს ავტორი საზოგადო
მოვლენებს. თვით კლასიკების გაჩენაც საზო-
გადოებაში ბიოლოგიური მიზეზებით არის
ახსნილი. ამ რთულის საკითხის გარჩევას აქ-
ვერ შევეუდგებით, შევებოთ მხოლოდ სპე-
ციალური ბიოლოგიური მხარეს, განსაკუთრე-
ბით ცხოვრებისათვის ბრძოლის კანონს, და
ვინახოთ, რა ახალი ელემენტები შეაქვს ავ-
ტორს ამ საკითხის ახსნაში. ფაქტები, რომ-
ელთაც ეწოდათ საზოგადო სახელი—

საზღვარ-გარედ

იტალია. პაპის ავადმყოფობა ისე გავრ- ძელდა, რომ ზოგს არც კი სჯეროდა თუ პაპი ცოცხალი იყო აქამდე. იტალიურმა სოციალისტურმა გაზეთმა „ავანტი“-მ დასწერ- ა: „ქაქება პაპი ლეონ XIII გარდაცვალებ- ული იყოს და კარდინალები სხვა-და-სხვა მო- საზრებით მშობადნენ ამ ამბავსაო. მაგრამ ეს ეპი ტყუილი გამოდგა როგორც დეპე- შაში ეწერა, პაპი ლეონ მე-XIII 6 ივლისს გარდაცვლილა. პაპის მორჩენას ბევრნირად ცდი- ლობდნენ: სხვათა შორის, ნეპოლიდან წმ. იანუარიის მიტრა მიიტანეს, მაგრამ მიტრამ ვერა უშველა-რა მომავლად პაპს. ამის შემ- დეგ სხვა და სხვა ქვეყნებიდან რომში მრ- ვალი წერილი მოდიოდა, ზვენებური ხატი ან წმ. ნივთი რომ წაიღოთ, ნამდვილად მოარჩენს პაპისაო, მაგრამ კარდინალი რამ- ზოლოლა უარი შეუთვალა ყველას. პაპის ავადმყოფობის გამო, დიდ-ძალი

სხვას ეკუთვნოდა. დღეს საბიოლოგო მეც-
ნიერებათა შესწავლამ ამ არა სასურველ
მდგომარეობიდან გამოგვიყვანა. აი, როგორ
ჰყოფენ დღეს ამ რთულ მეცნიერებას: ევო-
ლიუციონიზმის სათავეში ლამარკის ორი
პრინციპია მოქცეულია: 1. დროთა განმე-
ლობაში გვარი შეიძლება შეიცვალოს, სხვა
და სხვა მიზეზის ზედგავლენით, ისე, რომ
შეადგინოს ახალი გვარი, დამოუკიდებელი
პირველის კაცისაგან 2. ურთულესი ორგა-
ნიზმები წარმოსდგენენ ახა-რთულ ორგანიზ-
მებისაგან, ხოლო ეს უკანასკნელი მომდი-
ნარეობენ პირველ-ყოფილ რუდინანტალურ
ორგანიზმებისაგან.

ეს ორი პრინციპი ქვა-კუთხედი ევოლიუ-
ციონიზმისა. იმაზეა მთელი თეორია აშენე-
ბული. აი ამ თეორიის შემადგენელი ნა-
წილები, იმათის ავტორების აღნიშვნით:

1. წრის ანუ მიდამოს გავლენა (ლაშაშვილი და სე-
ტილიტი).
2. ბრძოლა ცხოვრებისათვის, რის შედეგაც ახა-
ლის გვარების შექმნა ბუნებრივ შერჩევის მეხე-
ბით (დარვინი).
3. მიმეტოზი. მიდამოს მიხედვით ფერის შეცვლა
(ვალასი).
4. ჩამუშობა და საკიროებათა გავლენა (ლაშა-
შვილი).
5. სეგრეგაცია (განვარი).
6. ორგანიზმა დამოკიდებულება (ლაშაშვილი).
7. საშუალო ფორმათა გადაგვარება (დარვინი).
8. სხვა-და-სხვაობა ხასიათის (დარვინი).
9. ორგანიზმი მდებარეობას არ იცვლიან (გამბე).
10. ორგანიზმა ანალოგია და ჰომოლოგია (სენ-
ტილიტი).

„ბრძოლა ცხოვრებისათვის“, შეიძლება სამ
შემდეგ კატეგორიით გაიყოს: —
1. შეეუდგება ბრძოლას ცხოვრებისათ-
ვის ისეთ ბრძოლას, რომელსაც აზრად აქვს
დაცვა ინდივიდისა და გვარისა ყოველგვარ
მტერისაგან. სულ ერთია, ეს მტერი თვით
ბუნებია, თუ სხვა ინდივიდები და გვარები.
მეგალითად: აღამიანი იძულებულია დაცვას
თავი ერთის მხრით ულდის ტაროსისაგან
(სიციხე, სიციხე) და ავადმყოფობისაგან, მეო-
რეს მხრით — ბრძოლას სხვა თავის მსგავსთ
თავის ინტერესების დასაცვლად. ამას გარ-
და ებრძვის სხვა და სხვა მიზეზის გამო მკე-
ნარეებს და ცხოველებს, რომელნიც ზოგი-
ერთ შემთხვევაში ვნებას აყენებენ იმის ინ-
ტერესებს“.

2. შეეუდგება საზოგადო სახელს „ინდივი-
დუალური მეტოქეობას“ ისეთ ბრძოლას, რომ
მელიც ხდება ინდივიდთა შორის, იმ ინდი-
ვიდთა, რომელნი არაიან ერთის რომელისა
განსაზღვრულ საზოგადოებრივ წრის ანუ
ჯგუფის წევრნი. ერთის სიტყვით, ინდივი-
დუალური მეტოქეობა ისეთი ბრძოლაა, რომ-
მელიც თავს იჩენს ხოლმე სოციალურ სხე-
ულის ნაწილთა შორის. ასეთია, მაგალითად,
ბრძოლა, რომელიც ხდება ოჯახის წევრთა
შორის ან ერთსა და იმავე მამულის შვილთა
შორის. ამ გვარ ბრძოლის აზრი მარტო ის
კი არ არის, რომ დაცვას მტრებისაგან
ინდივიდი ან გვარი, არამედ ისიც, რომ მოუ-
პოვოს ინდივიდს ან გვარს უპირატესობა,

11. პარალელში ორტოგონიასა და ფილოგენის
შორის (ჰეკელი).
12. ორგანიზა ნაშთები (ლაშაშვილი და სენტ-ილი-
ტი).
13. საფიზიოლოგო შორის გაყოფა (მილნ-ვედარ-
ლი).
14. ორგანიზმა გენელოგია (ლაიელი და დარ-
ვინი).
15. ორგანიზმა გენელოგია გეოგრაფიულად
(ჰეკელი და დარვინი).

ბიოლოგიური ლიტერატურაში მკაცრი
ბრძოლა იყო, ვიდრე ამგვარად დაყოფდნენ
ამ რთულ მეცნიერებას. თუმცა ბრძოლა
ჯერ სრულად არ შეწყვეტილა, მაგრამ უკვე
ცხადია, რომ უმეტესი ნაწილი მეცნიერთა
ზემო მოყვანილს სიის დაგვარად ანაწილებს
დარვინიზმს. ეხლა ზემოდ აღნიშნულ წიგნში ე-
ლ. დე ლანესანს ცხოვრებისათვის ბრძოლის კა-
ნონის ავტორად ბიოლოგი მიიჩნია. დავანე-
ბით თავი ამას, დავუბრუნდეთ ამ წიგნს და
ვინახოთ, რამდენად ახალ მოვლენას შეად-
გენს იგი მეცნიერებაში. ორიგინალობა წიგ-
ნისა ის არის, რომ მხოლოდ ბიოლოგიურის
მეთოდით სწავლობს ავტორი საზოგადო
მოვლენებს. თვით კლასიკების გაჩენაც საზო-
გადოებაში ბიოლოგიური მიზეზებით არის
ახსნილი. ამ რთულის საკითხის გარჩევას აქ-
ვერ შევეუდგებით, შევებოთ მხოლოდ სპე-
ციალური ბიოლოგიური მხარეს, განსაკუთრე-
ბით ცხოვრებისათვის ბრძოლის კანონს, და
ვინახოთ, რა ახალი ელემენტები შეაქვს ავ-
ტორს ამ საკითხის ახსნაში. ფაქტები, რომ-
ელთაც ეწოდათ საზოგადო სახელი—

11. პარალელში ორტოგონიასა და ფილოგენის
შორის (ჰეკელი).
12. ორგანიზა ნაშთები (ლაშაშვილი და სენტ-ილი-
ტი).
13. საფიზიოლოგო შორის გაყოფა (მილნ-ვედარ-
ლი).
14. ორგანიზმა გენელოგია (ლაიელი და დარ-
ვინი).
15. ორგანიზმა გენელოგია გეოგრაფიულად
(ჰეკელი და დარვინი).

ბიოლოგიური ლიტერატურაში მკაცრი
ბრძოლა იყო, ვიდრე ამგვარად დაყოფდნენ
ამ რთულ მეცნიერებას. თუმცა ბრძოლა
ჯერ სრულად არ შეწყვეტილა, მაგრამ უკვე
ცხადია, რომ უმეტესი ნაწილი მეცნიერთა
ზემო მოყვანილს სიის დაგვარად ანაწილებს
დარვინიზმს. ეხლა ზემოდ აღნიშნულ წიგნში ე-
ლ. დე ლანესანს ცხოვრებისათვის ბრძოლის კა-
ნონის ავტორად ბიოლოგი მიიჩნია. დავანე-
ბით თავი ამას, დავუბრუნდეთ ამ წიგნს და
ვინახოთ, რამდენად ახალ მოვლენას შეად-
გენს იგი მეცნიერებაში. ორიგინალობა წიგ-
ნისა ის არის, რომ მხოლოდ ბიოლოგიურის
მეთოდით სწავლობს ავტორი საზოგადო
მოვლენებს. თვით კლასიკების გაჩენაც საზო-
გადოებაში ბიოლოგიური მიზეზებით არის
ახსნილი. ამ რთულის საკითხის გარჩევას აქ-
ვერ შევეუდგებით, შევებოთ მხოლოდ სპე-
ციალური ბიოლოგიური მხარეს, განსაკუთრე-
ბით ცხოვრებისათვის ბრძოლის კანონს, და
ვინახოთ, რა ახალი ელემენტები შეაქვს ავ-
ტორს ამ საკითხის ახსნაში. ფაქტები, რომ-
ელთაც ეწოდათ საზოგადო სახელი—

დებუმა მოსდის თურმე ვატიკანს. რომის სა-
ტრეკატორა უწყებამ დაიწყო სადასამომდე
მუშაობენ. რაც დასასვენებლად დათხოვ-
ნილი მოსამსახურე იყო, უკან დაიბარეს და
სულ გაგდებული მოსამსახურეებიც კი ისევ
სამსახურში მიიღეს.

რაც ვერობაში წიგნი გამოიქცემა, ვა-
ტიკანში კომისია მისივე, რომელიც სა-
სარგებლოდ ერგება, იწონებს და რომე-
ლიც კი უკან არ მოუვა, — პარტიალად, აკრძა-
ლული წიგნები ცალკე სიაში იწერება. ამ
სიას „ინდექს“-ი ჰქვია. გაზეთი „სეკულა“
იხსენებს, რომ თითონ შაჰის ლეონ XIII
ერთი წიგნიცაა მოქცეული ამ სიაშია.
როცა ლეონ XIII პეტრუსის ეპისკოპოსად
ყოფილა, წიგნი დაუწერია: „ღვთის მშობ-
ლის მარიაშის წმინდა სისხლი“. ამ წიგნის
ზოგიერთი ადგილები საეკლესიო ერგებათ ვა-
ტიკანში, მომავალი შაჰი საშიშ მწერლად
გამოაცხადეს და მართლ-მორწმუნე კათო-
ლიკეთ იმის წიგნის კითხვა აუკრძალეს.
„ინდექს“-ის გადასინჯვის დროს უნდაღათ,
ეს წიგნი ამოეშალათ აკრძალულ წიგნთა
სიიდან, მაგრამ კომისიამ გერმანელ იეზუიტ
კარდინალ შტეინგუბერის თავმჯდომარეობით
დაადგინა, ეს წიგნი ისევ აკრძალულ წიგნ-
თა სიაში უნდა იყოს.

გაზ. „ფანფულა“ იუწყება: პოლიციის
დახმარება მოსამსახურეებმა („გორაკოვოებმა“)
რომში გაფიცვა მოახდინეს. პოლიციამ
გადაჭრით გამოაცხადა; არც მორიგობას
გავწევთ, არც წესიერებას დავიცავთ ქალაქ-
ში, სანამ ჯამაგირს არ მოგვიბატებენ, რად-
გან 1870 წლიდან გროში არ მოგვბატებია.
სხვა და სხვა საბუთით უმაღლესმა ადმინისტ-
რაციამ უარი გამოუცხადა პოლიციელებს;
ამთაც ხელად გაფიცვა მოახდინეს... და
საუკუნო ქალაქი, რომი, უპოლიციოდ დარ-
ჩა. მთავრობამ იმ წამსვე რამდენიმე პოლიცი-
დამხარა ნებავლიდან და პოლიციის თანამ-
დებობას ეხლა ჯარი ასრულებს; სხვა-ა შო-
რის, თითონ იმ კაზარმებსაც; სადაც რომის
პოლიცია დგას, ჯარი ჰდარაჯობს, რომ გა-
ფიცულებმა უწყობა არა მოახდინონ-რაო.

პანტარო-მუნდრეტი. ხორვატები და სერ-
ბები, როგორც ეტყობა, აღარა ხუმრობენ
და ნამდვილ შეერთებას აპირებენ. „ნ. ფ.
პრესე“-ს სწერენ ზარიდან, რომ მამავალ
სერბში ხორვატები და სერბები საერთოდ
იმოქმედებნენ. გაზ. „ნაროდნი ლისტნი“
სწერს: „ხორვატებისა, სერბებისა და სლო-
ვენების შეერთებამ პირველად მაშინ იჩინა
თავი, როცა სერბის ახალ მეფეს პეტრე I-ს
საერთოდ დაუხვდნენ.

ამოზენ, ეხლა სერბები და ხორვატები
დაღმარების მიმხრობასაც აპირებენ: უნდათ,
რომ დაღმარება ხორვატიას შეუერთონა.
გერმანელ და ჰუნგრელ შოვინისტებს ძლი-
ერა სწყინთ თურმე ყველა სერბების შეერ-
თება და ყოველნაირად ცდილობენ, ამ
საქმეს როგორმე ხელი შეუშალონ.

შესძინოს პრაილეგია სხვა ინდივიდთა და
გვარებთან შედარებით“.

მ. ვუწოდებ „საზოგადოებრივ მეტოქეო-
ბას“ ისეთ ბრძოლას, რომელიც ხდება გან-
სხვადრულ სოციალურ ჯგუფთა შორის. მა-
გალითად, ზოგიერთი ოჯახები ებრძვიან
ერთმანეთს მაშინაც კი, როცა ისინი ერთ
და იმავე წოდებას ეკუთვნიან. ანუ ერთი
კლასი ებრძვის მეორეს, თუმცა ერთისა და
იმავე ერის წევრნი არიან. აქაც აზრი ბრძო-
ლისა ის არის, რომ ერთ ჯგუფს, ანუ
კლასს მოუხვეჭოს რაიმე უპირატესობა“.

ასეთია ეს სამი კატეგორია, რომელსაც
არჩევს ბნი ლანესანი. ჩვენ შევჩერდებით
მხოლოდ პირველ კატეგორიის ფაქტებზე.
უმატრევესი ფორმულა ცხოვრებისათვის
ბრძოლისა, იმავე ავტორის მიერ 1882 წ.
გამოთქმული, ასეთია: „ყოველი ცხოველი
შეუწყვეტელ ბრძოლაშია. ცხოველები ებ-
რძვიან იმ წრის კონსტიტუციას, სადაც
საზოგადოებრივ; ამას გარდა ებრძვიან ერთ-
მანეთს. მუხა ხელს უშლის იმის ძირში ამა-
სულ პატარა ხეების ზრდას, ხარი ბალახსა
საოვს, ვეფხვი ხარსა სჭამს, აღამიანი ერთსა
სჭამს, მეორეს ჰკლავს, როგორც თავის
შტერს. თვით აღამიანებიც ან ჰტლენ
ერთმანეთს, ან ჰყვლეფავენ, რაც ერთი და
იგივეა.“ რამდენად მართალია ან რამდენად
ცალმხრივია ეს კანონი? იი, საკითხი. ამის
გამორკვევას შეეცადა თანამედროვე სოციალ-
ოლოგია და ამ ცდაში თავისი წვლილი შეა-

ჰუნგრეთში გროსვარდინში მომხდ-
არი უწყობა ეხლა უფრო დაწვრილებითაა
აწერილი გაზეთებში.

ხალხი ისე აღელდა თურმე, რომ მთავ-
რობამ ორი ქვეითა და ერთი ესკადრონი
ცხენოსანი ჯარი დაიბარა. ჯარი ხიშტებითა
და ხმლებით მოქმედებდა, მხოლოდ ერთმა
როტამ ოთხჯერ დასცალა თოფები ჰაერში,
ისიც მაშინ, როცა ხალხმა რევოლვერები
ესროლა. საავადმყოფოში 14 დაჭრილი წევს,
ამათში 4 პოლიციელია, 4 ჯარის-კაცი და
6 კერძო კაცი. ზოგნი ამოზენ, დაჭრილთ
რიცხვი გაცილებით მეტია. 12 კაცია
დატუსაღებული. მეორე დღესვე, ესე იგი
30 ივნისს, ამ უწყობებზე სემში ჩამო-
გდეს ლაპარაკი. ბარაბაში ადგილობრივ
ადმინისტრაციას ამტყუნებდა და ამტკიცე-
ბდა, რომ ჯარი სულ ტყუილ-უბრალოდ
დაიბარა, ხალხი უამისოდაც შესარულებდა
პოლიციის მოთხოვნისა და დიშლეთ-
დაო. პირველი მინისტრი ჰედერვარი დაჰში-
რდა, საქმეს დაწვრილებით გამოვიძიებთ.

ახალი აგავი

როგორც ტფილისის გუბერნატორის
ანგარიშიდან ჩანს, მკურნალობას საქმე
ძალიან მოუწყობელი ყოფილა ტფილისის
გუბერნიისი. უეჭომობით ხალხი გაპირებულ
მდგომარეობაშია არა მარტო ტფილისის
გუბერნიისი, არამედ მთელ კავკასიაში. თითო
მხზრას თითო საავადმყოფო და თითო ექიმი
ძლიერა ჰხვდება. კავკასიის უმაღლესმა მთავ-
რობამ განიზრახა სამკურნალო საქმის რეო-
რგანიზაცია კავკასიაში და წარადგინა კიდევ
ჰეტერბურგში შესაფერი პროექტი. ამ პრო-
ექტის განხორციელებას იმის გარდა, რაც
დღეს იხარჯება, დასჭირდება კიდევ 620,000
მანეთი; სულ-კი საქირაა 800,000 მანეთი
წელიწადში. მთელი ხარჯი საერთოდ გადა-
სახადიდან უნდა იქმნას გასტუმრებული,
რისთვისაც ახალი გადასახადი უნდა გაეწე-
როს მცხოვრებთ. რადგან ახალი გადასახადი
620,000 მანეთი მიმე ტვირთად დაწვება
მცხოვრებთ, ტფილისის გუბერნატორი ში-
ნაგან საქმეთა მინისტრთან წარდგენილ მოხ-
სენებაში საჭიროდ სცნობს დიდი ყურადღე-
ბა მიექცეს სოფლად კერძო სამკურნალო-
ების დაარსებას. ასეთ სამკურნალოების ხარ-
ჯში მცხოვრებლებთან ერთად ხაზინაც მიი-
ღებს მონაწილეობას. გუბერნატორის აზრით,
ასეთ სამკურნალოში მოსამსახურეთ სახელ-
მწიფო სამსახურის უფლებანი უნდა მიენი-
ქოს, უნდა მიეკეთ აგრეთვე ჩინები და
პენსია. თითო სამკურნალოსთვის, გუბერნა-
ტორის აზრით, ხაზინამ უნდა გადასდოს
წელიწადში 1500 მანეთი.

ამ რამდენიმე ხნის წინად, კავკასიის
სასოფლო-სამეურნეო საზოგადოებამ განიზ-
რახა კარგად მოაწყოს სახანჯლოს სკოლა-
ში მეღვინეობის სწავლება. საზოგადოებამ

ტანა იმავე ავტორმა, რომელზედაც ჩვენა
ვლაპარაკობთ.

მართლაც, თუ ასეთ უკიდურეს ფორმე-
ლას მიეცემთ დარგინის კანონს, აშკარაა,
რაც ბრძოლა უფრო სასტიკია, მით მეტი
უნდა იყოს პროგრესი; რაც გვარი უფრო
მეომარია და, მაშასადამე, გაუტანელი, მით
უფრო მაღლა უნდა იდგეს იგი ზოლო-
ვიურ კობის საფეხურზე. მეტი, ასეთ ნამ-
დვილია? მართლა უფრო მეომარნი, უფრო
გაუტანელნი გამოდიან გამარჯვებულნი
ბრძოლის ველიდან? რასაკვირველია, არა,
რადგან ხშირად ვხედავთ, რომ უფრო ღო-
ნიერნი, იდეალურ ორგანიზაციით აღჭურ-
ვილი გვარები გადაშენების გზას ადგაან,
სუსტნი კი იმარჯვებენ. ვერც საუკეთესო
ფიზიკური ორგანიზაცია, ვერც ბრძოლის
ნიქი, ვერ არის საკმაო თავმდეტი გამარ-
ჯვებისა.

საქმე ის არის, რომ დიდ ხანს ვერ შემ-
ჩინეს დარგინის კანონის მოპირდაპირე კა-
ნონი, რომელსაც ცხოვრებისათვის კავშირის
კანონი“ შეგვიძლიან ვუწოდოთ და რომე-
ლიც კარგად ჰხნის ზემო მოყვანილ ფაქ-
ტებს. დარგინის კანონი „ბრძოლა ცხოვრე-
ბისათვის“ და კანონი „ცხოვრებისათვის“
კავშირი“ ერთმანეთზე დამოკიდებით უნდა
იქნას გარჩეული, იმათი დაშორება, გაცალ-
კავება შეუძლებელია. ეს ორი კანონი ერთად
და არა ცალ-ცალკე შეადგენენ მძლავრ
ფაქტორს ორგანიზულ ევოლიუციისა. ავი-

მიწით-მოქმედების სამინისტროს სთხოვა შე-
მწეობა დგინის სარდაფის გასამართავად. სა-
მინისტრომ ფული გადასდო, მაგრამ საზოგა-
დოებას თავისი განზრახვა დღემდე არ განუ-
ხორციელებია. ამის გამო სამინისტრომ მო-
სთხოვა განმარტება; ამასთან მოსწერა: სას-
წავლემბელი მოუწყობელია და თუ არ ეც-
დებით მოწყობას, ჩამოგართმევთო. საზოგა-
დოების საბჭომ განიხილა ეს მოწერილობა
და თავის წევრს ი. გ. ალიბეგოვს მიანდო
სასწავლებლის საქმეების გაცნობა და იმის
გამორკვევა, თუ რა არის საჭირო სკოლის
განსაკარგებლად.

როგორც გამოიკვეა, გონჯანა ქუ-
ჩაზე მომხდარ უბედურების მიზეზი ყოფი-
ლი უყურადღებობა ტენიკოსებისა და დაუდევ-
რობა ცაბინისა. პასუხის გებაში იქნებთან
მიკემული ყველანი. აქვე მოგვყავს ასე სა-
ცოდავად დაღუპულთა გვარები: ყაზარ ამი-
რანი, მელიქ ეგაზაროვი, სარქის ტანოვი,
სერგო სტარჩიკოვი და მეხუთე არტემ, რომ-
ლის გვარი არ იცინა.

მომავალ ფრაგულკის საქმეს ძალიან
ეკვის თვლით შეხედეს ტფილისელებმა და
აქციები 50,000 მანეთისა შეიძინეს მხოლოდ.
სულ უნდა გამოეცათ 300 ათას მანეთის
აქცია, აქედან 150 ათასისა უსახელო საზო-
გადოებას უნდა შეეძინა. ეხლა, რაკი მუ-
შტარი არ გამოჩნდა, დანარჩენ აქციებსაც,
ე. ი. სულ 250 ათას მანეთისას, უსახელო
საზოგადოება იძინს.

ტფილისის სახელმწიფო გამგეობაში
ხელოსანთ გადასახადები დროზე არ შეაქვთ
ხლომე. ხელოსანთა მოურავმა რაფაელოვმა
ამას წინად სთხოვა გუბერნატორს, განკარ-
გულემა მოეხდინა, რომ პოლიციელების და-
ხმარებით ხარჯის ამკრებებს დროზე მოეგ-
როვებინათ ფული. გუბერნატორის ბრძანე-
ბით, პოლიციის ბოქაულებს დაევალათ და-
ხმარება აღმოუჩინონ სახელოსნო გამგეობას
გარდასახადის მოკრების საქმეში.

უკვე გვქონდა აღნიშნული, რომ კო-
მისიამ დაადგინა ტფილისის ქუჩების მოსა-
კირწლავად სცადოს, გამოდგება თუ არა
ამკრავული ზღუდა. ჯერ-ჯერობით კომისიამ
საიკლელად უნდა დაიბაროს მხოლოდ 15,000
ცალი აგური. გუშინ ქალაქის გამგეობის
საღმშენებლო განყოფილებამ მიმართა ამე-
რიკის ოთხ ფირმას და სთხოვა გამოუგზავნონ
ნიმუშები აგურისა და დარიცება როგორ
უნდა დაგონ ქუჩებში ეს აგური.

შარშანდლამდის ცხოვეთის საე-
პარქიოს სამკველა სასოფლო
სასწავლო წიგნებსა უსასყიდ-
ლოდ უთმობდნენ მ სკოლის
სამოსწავლო წლიდან. ამოართმევა
დაუწყიათ.

გუშინ, 8 ივლისს, ტფილისის ქალა-
ქის გამგეობამ წარუდგინა გუბერნატორს და
ტფილისის სახანჯლო და საკანტროლო პალა-

დოთ ორიოდე მაგალითი და უფრო კარგად
გამოვარკვევთ ამ მეორე კანონის მნიშვნე-
ლობას. იმ ბრძოლიდან, რომელიც არსე-
ბობს მგლებსა და ცხვრებს შორის, თუ პი-
რველად ძალასა და საუცხოვრო ფიზიკურ
ორგანიზაციის მივიღებთ მხედველობაში,
ცხადია, გამარჯვებულნი ყოველთვის მგლე-
ბი უნდა გამოდიოდნენ. ცხოვრება-კი გვი-
ჩვენებს, რომ ამ ბრძოლაში მგლის გვარი ვერ
იმარჯვებს, რადგან იგი ზოგან უკვე მოის-
პო, ზოგან კიდევ გადაშენების გზას ადგია.
ცხვრის რიცხვი-კი მრავლდება და იმისი
გვარიც უმჯობესდება. აქ ცხვრის გამარჯვე-
ბას მოწინააღრება შეუწყო ხელი, მაგრამ
რა არის მოწინააღრება? როცა რომელიმე
ჯიშის ცხოველს ვაშინაურებთ, ამით ცხო-
ველს ძალდატანებით სოციალურ ცხოველა-
და ვხდით; მოშინაურება. მაღ-დატანებითა
ბსსსსსსსსსსსს. მოშინაურება შეიძლება მხო-
ლოდ იმ ცხოველთა, რომელნიც აღჭურ-
ვილნი არიან სოციალურ აღდოთი (ინსტიქ-
ტი). ყოველი ასოციაცია, ყოველი საზოგა-
დოება კავშირია ცხოვრებისათვის (l'accord
pour la vie). თუ გავშინჯავთ იმ მიზეზებს,
რომელთა მეოხებითაც შედარებით სუსტ-
ნი იმარჯვებენ ცხოვრებისათვის ბრძო-
ლაში, ვნახავთ, რომ იმათ გადაშენებისა-
გან იცავს სოციალური ინსტიქტი. ამისი
შედგვი კავშირია, კავშირის შედეგი საზო-
გადოება, მაშასადამე, საზოგადოება ბიო-
ლოგიური მოვლინაა. ცხოვრებისა და იმის

ტებს საბჭოს მიერ დამტკიცებული
მინიარე წლის შემოსავალ გასავლის
ცხვა.

საზოგადოებრივ კრებებზე ჩამოსუ-
რეველო-საეკლესიო სკოლების მასწ-
ბელთა გამოცდა ქართულ, რუსულ და
ძნულ გალობაში მოხდება 15—19

ამიერ-კავკასიის სამსწავლებ-
სტიტუტის პირველს კლასში მასაღ-
სამეცნება დაიწყება 26 აგვისტოს.

როგორც გვატყობინებენ, თე
მაზრის სოფელ ფინხოვანში ვეფილი
ნადა.

ტფილისის მაზრის სოფელ ხაშ-
ლიან გავრცელებულა ვეფანა-ხევე
უკვე წასულა ამ სოფელში.

ლაპარაკია აღძრული ტფილის
ნაზარა უბნებისათვის ლომბარდის და
შესახებ. პროექტს ამ ლომბარდისას,
გორც „ნოვ. ობ.“-ს გაუგია, უკვე
თურმე ქალაქის ლომბარდის გამგე გ-
მაზოვი.

7 ივლისს ტფილისის სახელოსნ
მეგობაში მოხდა წარჩვენება აზიურ ია-
ხელოსანთა ამქრის თანამდებობის პირი
მასახლისად აარჩიეს ოსკანოვი, იმის
მწეებად მარტარუზოვი და ჩახანოვი,
ხმონებად—ოსიპოვი და ოპანენოვი.

7 ივლისს ტფილისის ქალაქის
ფაროს გამგე კომისიამ განახავა მასწენ
ოვე დამის თავშესაფარის ახალ შენობაში
ტანის შესახებ და დაადგინა, ჯერ დათავდა
ესხანდავად სდაგომი. კომისიამ ამასთან
განს თავშესაფარში მყოფი იუდეოეფანი ქალ-
ხარჯით კაჭკაჭუნის თავთან სმშობადასო.

გუშინ ტფილისის ქალაქის შიგ-
სოფელს გუბერნატორს ნება დართეს სისრუ-
შოაფანოს ქალაქის 6 საბჭოს კაღწვეტ
რომდის ძაღათაგ 421 მან. 60 კან-
უნდა შეეგეს სახელმწიფო სასწავლებლის
ქტორს მოსწავლეთა ექსკურსიისათვის.

6 ივლისს, როგორც უკვე-ს
ატყობინებენ, კანჯის გუბერნიის შ-
ღამბარდთან სამჭარ გამჭვეტეუი სკოლა-
ისკანდარბეგოვი.

პოლიციის მე-4 ნაწილში, კონსტლის
მიწა ჩანგრულა და მიმოსვლა შეჩე-
გუშინ მე-4 ნაწილის ბოქაულმა სთხოვა
გამგეობას, განკარგულემა მოახდინოს ამ ქუჩ-
საკეთებლად.

ტფილისის მოხუცთა თავ-შესაფარ
უმაღ იმდენი ხალხია, რომ ერთი თავისუფა
გილი არ მოიპოვება. ვაკანსიის მომლო
კაცია. უადგილობისა გამო ყველას უარ-
ბიან.

დღესთვის ტფილისის სახელოსნო
ში დანიშნულია არჩვენები ტფილისის
უსტაბაში, იმის ამხანაგებისა და აწ-
ნებისა.

რუსეთის ძროხი

რუსეთის ზოგიერთ ადგილებში
შეულ, გაპირებულ ხალხის დასახმა

განვითარების იარაღია.
მართლაც-და მხოლოდ ის ცხოველ-
ვითარდებით უმაღლეს წერტილამდე გ-
ბრივად და ფიზიკურად, რომელთა შო-
საც აღლო ცხოვრებისათვის კავში-
ძლიერიაო, ამბობს ავტორი ამ ბოლო
გამოსულ შენაინაგ თხზულებისა
თხის შესახებ (Mutual-aid. A f-
evolution). აქედან აშკარაა, რომ
ცხოვრებისათვის, სოლოდარობა ცხ-
მოპირდაპირე დარგინის კანონისა, ი-
ისეთ ზნეთა და ჩვეულებათ, რომ
აუსათუებენ ინდივიდის გადარჩენას
საძლებელ ჰხდიან, რომ იმან შედარ-
კოტა ენერჯის დახარჯვით მეტი კე-
მდგომარეობა მოიპოვოს. „ზოლოლოგ-
სხვები, რომელნიც სწავლობენ აღ-
სავნად მქონე მეტეორებს, დიდ მწ-
ლობას აძლევენ იმას, რასაც ისინი ც-
ბისათვის შეუწყნარებელ ბრძოლას
ბენ და სრულიად ავიწყდებათ აწ-
ურთიერთ დახმარების კანონისა, რომ
ცხოველთა სამეფოში ბევრიად მეტ-
ვენლობა აქვს. რაც უფრო მეტი
შირი გვარების შემადგენელ ინდივიდ-
რის, მით უფრო მეტი იმედია, რომ
დივიდები და მთელი გვარიც გამარ-
გამოვა ბრძოლიდან და წინ წავა გ-
ვად“. აი, რას ამბობს კესლერი.

წყობილია ეგრედ წოდებული საზოგადო
პუშკოები. ამგვარი საზოგადო საშუაო
კალითად სამარის გუბერნიის სოფ. ბუხუ-
ჩკში მოწყობილია და დიდძალი ფული
არჯებია. მუშების უმრავლესობა, იქაური
ქადნი, შედარებით უკეთეს მდგომარეო-
ში არიან, ვიდრე მოსული ხალხი. სამარის
ეთის თანამშრომელს უნახავს იქ ყაზანის
ბერნიდან მოსული დამშულები და დას-
ულბებული თათრები. დიდი გზა გამო-
ოთ საცლადეთ, სანამ ამ მცირე საზოგა-
ათვის მიუღწიათ. დაწყებულ-დაქანტუ-
ვი კვირაში საშუაოს ფასს ერთი მანეთის
ს ვერ ღებულობენ. ბევრს მათგანს სურა-
დი სქირს, შიშლილობისაგან გამოწვეული.
ქაო ტყეშია გამართული. ხე-ტყის მასა-
ა ამხადენინებენ მუშებს. თათრები არ
იან ჩვეულებრივ ამგვარ საშუაოს და ვერ
უშაობენ კარგად. ფაქიზათ ცხოვრებას
ვეულები, ისინი აქ მიწურებში დგანან და
მჭიდროდ შეგუფულნი მიწზე წვანან-
ამის შედეგი ის არის, რომ 1,300 მოსულ
მუშათა შორის ნახევარზე მეტი, 789 კაცი
პანეტულბულია (60⁰/₁₀); ადგილობრივ
კვიდრ მუშათა შორის-კი მხოლოდ 15⁰/₁₀-
დასნეულბულია.

ქ. ხარკოვიდან ატყობინებენ ვაზ. ნოვ.
ჩემია-ს, რომ იქ ერთი უბედური შემთ-
ავა მოხდა: ვიღაც ახალგაზდა სტუდენ-
ტის ცოლს შვილი შეეძინა და მშობიარე
ალი მე-მ დღეზე გარდაცვლილა. სასოწარ-
ვეთილ სტუდენტს ცოლის სიკვდილის
ამს ტენიი შერყევია. ჯერ თავის 9 დღის
ავშისათვის რევოლვერი უსწარლად, შემ-
ეგ-კი თვითონ გულში დანა დაუტია. ბავ-
ვი და მამა ცოცხლები არიან.

ქ. იურაევსი ხორციით მოვაჭრეებს
ფიცვა მოუხდენიათ. ქალაქის საბჭომ ერ-
აბ ძვირად გასცა სავაჭრო ადგილები ხორ-
კის ბაზარში. ამის გამო მოვაჭრეები შეთა-
ხმებულან და დუქნებისათვის თავი დაუწე-
ვიათ. მთელ ქალაქში ხორცი აღარ მოი-
ოვება.

პრესსა

ბ. „იურ. ტელეგ.“-ში დაბეჭდილია ნო-
ტიზაციური ეფემოვის წერილი, რომელ-
იგი ეხება ნოქართა მუშაობას და და-
ავტორს საინტერესო ცნობები
ლი ნოქართა და ვაჭართა შო-
ბულების შესახებ.

ელიწაღია, რაც მე ვაჭრობის კერას
ამბობს ეფემოვი,—მთელი რუსე-
ა, კარგად შემისწავლია ნოქრების
ა და ბევრი მიწერია ამ საკოდავ,
ამანთა შესახებ. რუსეთის ვაჭრო-
ა და ნოქართა რიგები სულ უფრო
ირდება. მაგალითად, ქ. მოსკოვში
ამდენ ნოქარია, მთელ რუსეთში კი რამ-
მე მთლიანი. ყველა ქარხნებში მომუშავეთა
ცხს რომ შევადაროთ, ნაკლები არ იქნებინა.

შორად 30-40 მეტრ სიმაღლეს აღწევდნენ,
გადავარდნენ, გადაშენდნენ, ჰატარა სო-
კოები კი გამრავლდნენ. გადაშენდნენ აგ-
რეთვე ვებერთელა ცხოველები, მამონტი და
იმისი მსგავსნი, ჰატარა ციყვები, დამურები,
კურდღლები კი გადაჩინენ და გამრავლდნენ. ამ
ვებერთელა ცხოველების თანამედროვე მი-
მუნებმა ჩვენამდის მოახწიეს. ამ ვარემოების
ახსნა შემოსხნებულ კავშირის კანონით
შეიძლება. ვებერთელა და ძლიერი ცხოვე-
ლები, რომელზედაც ვლაპარაკობთ, სოცია-
ლურ აღდგომის მოკლებულნი იყვნენ, განცა-
ლკეებით სცხოვრობდნენ და იბრძოდნენ,
რასაც შედეგად იმათი გადაშენება მოჰყვა.
დასახელებული ჰატარა ცხოველები-კი საზო-
გადობას შეადგენდნენ; ერთად სცხოვრობ-
დნენ და ერთად იბრძოდნენ, რასაც შედე-
გად იმათი გადაჩინება და გამრავლება მოჰ-
ყვა. ბრძოლა რომ ერთად-ერთი კანონი
იყოს ცხოვრებისა და სხვა ფაქტორები არ
არბილებდნენ, არ ახდენდნენ იმის მკაცრ
გავლენის ნეიტრალიზაციას, აქამდის უმეტე-
სი ნაწილი ცხოველთა უნდა გამჭირაოყო.
ვებდავთ, რომ სწორედ ის გვარები გადაშე-
ნდნენ, რომელთა წევრებსაც დაუსრულბე-
ლი ბრძოლა ჰქონდა ერთმანეთში. ეს ფაქ-
ტი იმას გვიჩვენებს, რომ ყველა გვარი არ
ამჭირაოა, რომ ცრუა ის აზრი, ვითომც
რთმანეთის ყვლევა და გლეჯა ერთად-
რთი კანონი იყოს ორგანიზულ ევოლიუციი-
ა. სადაც ბრძოლა მკაცრია, როგორც

ყველა ეს ნოქრები განზრახ დაშორეს ერთმა-
ნეთს პატრონება, შევიწროეს, ყურ-მოჭრილ
ცემად გახდეს. პატრონები საუფროვით აღ-
ზრდილ სავაჭრო ხნე-ჩვეულებს, თაყვანისმცე-
მელნი არიან; შეაძინვენ თუ არა, რომ ნოქრებს
ერთობა აქვთ, მაშინავე საფრთხელს მიეცემათ
ხოლმე, ეშინათ, ნოქრებმა არაფერი განიზრა-
ხნენ ჩვენ წინააღმდეგა, გაფიცვა არ მოახდინათ.
მეპატრონე სკდილობს რამენაირად გააქარწყლოს
ეს ვითომდა შეთქმულთა, დაშოროს ერთმანეთს
ნოქრები, სკდილობს რამე შუღლი ჩამოადგოს
მათ შორის. ვინმეს დაიბოვოს, სხვას კი ეუბნება:
„მიხეილ, ძმობილო, ვიცო, რომ ჩემი ერთგული
კაცი ხარ: ათი წელია, რაც ჩემთან მსახურობ,
ნდაცა მაქვს შენი. ეს გრიგოლი კი ახალი კა-
ცია, ვატყობ, რომ გაქნილი, ორგული უნდა
იყოს. თველი გეჭიროს მახე, არაფერი ჩიდიონს,
არაფერი მოიპარასო.“ შემდეგ კი ყველა ამას
გრიგოლს ეუბნება და უმატებს კიდევ: „მიხეილ
შენი ძვირს მეუბნება, ვემაკობს, ჩემს ორგუ-
ლობას ვწამებს. მე შენ გენდობი, არაფერს და-
ვიჯერებ, რასაკვირველია, შენ კი თალი გეჭი-
როს მიხეილზე, ხიფათში არ ჩავადგამა.“

ანაირად მეპატრონე განუთქილებას, მტრო-
ბას სთესავს ნოქართა შორის, აშორებს იმათ
ერთმანეთს. ნოქრები ალალ ბავშვების გულით
უჯერებენ თავის პატრონს და ვერ მიხედებიან
ხოლმე მის ბოროტ-განზრახვას.

ცხადია, სავაჭროთა მეპატრონეებს, რო-
მელთა უმრავლესობა გაუნათლებელია, ალ-
ლოთი შეუთავისებიათ რომის იმპერიის პრინ-
ციპი: დაშორე ერთმანეთს შენი ქვეშევ-
როდნი და ეუფლე იმათ სულსა და გვამს.

გახ. ჰესტინ. იუგა* ეხება საკითხს კვირა-
უქმე დღეებში სავაჭროებში მომუშავეთა
დასვენების შესახებ და ამბობს, სასურველია
მთავრობამ მიანიჭოს ქალაქის მმართველო-
ბათ უფლება კვირა-უქმე დღეებში ყოველ-
ნაირი ვაჭრობის შეზღუდვის და აკრძალვი-
საო. დღეს ქალაქის მმართველობათ მხოლოდ
კვირა-უქმე დღეებში ვაჭრობის შეზღუდვის
უფლება აქვთ მიანიჭებული.

ქალაქის თვით-მმართველობათა უფლების შე-
ვიწროებას ძლიერ მანე შედეგი მოჰყვა, ამბობს
გახეი. ჩვენ არ შევებებით იმ თვით-მმართვე-
ლობათ, სადაც უმრავლესობას ვაჭრები წარმო-
ადგენენ, იქ რასაკვირველია, დღემდის ლაპარა-
კიც არ აღძრულა კვირა-უქმე დღეებში დასვენე-
ბის შესახებ. ხოლო ბევრ ქალაქში, სადაც
განათლებული კაცები იღებენ მონაწილეობას
თვით-მმართველობაში, ბევრჯელ აღძრულია სა-
კითხი კვირა-უქმე დღეებში დასვენების შესახებ;
შუამდგომლობდნენ მთავრობის წინაშე და ყოველ-
თვის ამოღ, მთავრობისგან უარი მოსდიოდათ.
მაგალითად შევიძლია მოვიყვანოთ დონის რუს-
ტოვის ქალაქის თვით-მმართველობა, რომელიც
მხნედა, ენერგიულად მსჯილობდა რამდენსამე
წლის განმავლობაში, საზოგადოებისა და პრეს-
სის დახმარებით, კვირა-უქმე დღეებში დასვენე-
ბის საკითხის გარდაწყვეტას და ბოლოს საბჭომ
მიიღო ამის შესახებ წინადადება. ხოლო საბჭოს
დადგენილება დონის ჯარის ათამანდა უკანონოდ
და ქალაქის დებულების წინააღმდეგ იცნა.

ვაჭრობის შეზღუდვის საქმეშია ქალაქის
თვით-მმართველობათა უფლება იმდენად შემცო-
რებულია, რომ თითქმის არაფერადა ჩასადგები.
ქალაქის დებულების მე-108 მუხლი ერთობ ბუნ-

ლომთა ანუ ვეფთა შორის, იქ სოცია-
ლური აღდგომა ვერ იკიდებს ფეხს, ხოლო,
როგორც ზემოდა ვთქვით, ეს უკანასკნელია
საჭირო გამარჯვებისათვის. „ბრძოლა ცხო-
ვრებისათვის“ უარ-ყოფითი კანონია, ხოლო
„კავშირი ცხოვრებისათვის“ პოზიტიური კა-
ნონია, რომელიც ჰქმნის, ამარებს, ინახავს.
პირველი კანონი დიფერენციაციას იწვევს, ხო-
ლო მეორე შესაძლებლად ჰხდის დიფერენ-
ციაციის შედეგის განვითარებას, შენახავს
და მით სარგებლობას.

ეხლა გადავხედოთ ზოგიერთ ფრინველთა
ბედს. ზოგიერთი ფრინველი, სწორედ ისი-
ნი, რომელიც უფრო შეიარაღებულნი არიან
ფიზიკურად იდეალურის ორგანიზაციით, გადა-
შენდნენ (მაგ., Le dronte, le solitaire des
ils Mascareignes), იხვენი-კი, ჩვენი ტლან-
ქი და უშნო იხვები, საშინლად გამრავლ-
დნენ. ეს უკანასკნელნი მხოლოდ სოცია-
ლურმა აღდგომამ გადაარჩინა, დაიფარა და
გამარჯვებულნი გამოიყვანა. ცნობილია, რა
საოცარის სისწრაფით გამრავლდნენ ამერი-
კაში შესული ბელუჩები. ბელუჩებს რომ
თავის დასაცავად ცხოვრების სოციალური
ფორმა არ ერჩიათ, ექვი არ არის, დონი-
ერი მტრები გაანადგურებდნენ; მაგრამ ისინი
ერთად, ფარობით სცხოვრობდნენ, იბრძო-
დნენ და მოქმედებდნენ. სძლიეს ისეთ
მძლავრ მტერს, როგორც ქორია. ავიღოთ
ხსენებზე ქორია. ამ შემთხვევაში ის ძლიერ
საინტერესოა. არის ორი ჯიში ქორისა: პირ-

დოვანად არის შედგენილი. ბევრმა სანოვანო
მოვაჭრებმა საჩივარი გაჰგზავნეს სენატში, თვით-
მმართველობათ არა აქვთ სავაჭრო დროის გან-
წესრების უფლება. ვაჭრების საჩივარს ის
შედეგი მოჰყვა, რომ სენატმა ისედაც შემცირე-
ბული ქალაქის თვით-მმართველობათა უფლებანი
კიდევ უფრო შეამცირა და ისე განმარტა ქალა-
ქის დებულების მე-108 მუხლი, რომ ქალაქის
საბჭოები სანოვანოს დუქნებს არ უნდა შეხე-
ბოდნენ. სენატის განმარტებას მოულოდნელი შე-
დეგი მოჰყვა. განმარტება ვაჭრებმა, რასაკვირვე-
ლია, თავის სასარგებლოდ გამოიყენეს და „სანო-
ვანო ვაჭრობა“ ვრცლად განმარტეს, ასე რომ
გასტრანზიტიონი, თვეზის და ხილის სავაჭრობის
საზოგადო სანოვანოს ვაჭრობის ფარგალში მო-
აქციეს. ანაირად დღეს ბევრ ქალაქში
კვირა-უქმე დღეს ნახევარი დუქნები გაღებულია.

მთავრობის განცხადება

ზოლოტოვის ქალაქის საქმის გამო

მკითხველებს ეხსომებათ ტატარა ზოლო-
ტოვის ქალის საქმე. ეს ქალი მოკვდა 1902
წელს, 6 მაისს. იმის მოკვლას ხალხი აბრა-
ლებდა გამომძიებელს, მოსამართლეს და ყა-
ზახებს. „პრავე ვესტ“-ში დაიბეჭდა ოფი-
ციალური განცხადება იუსტიციის სამინის-
ტროსი. სამინისტრო უარსა ჰყოფდა ყველა
იმას, რასაც ხალხში ლაპარაკობდნენ, და
ამბობდა, რომ ზოლოტოვის ქალი გარყვნი-
ლი იყო, რომ ვაგონში ქოლგა და დაშნა
მოჰპარა მოსამართლეს, რისთვისაც დააპა-
ტიმრეს, და რომ, დასასრულ, დაპატიმრებუ-
ლმა თვით მოიწამლა თავი და არა მოჰკლეს
წამლის ახდისა და გაუბატურების შემდეგ,
როგორც ხალხში ამბობდნენ. სამინისტროს
განცხადებამ მიუთქმა-მოთქმის ბოლო ვერ
მოუღო. პირიქით, ხალხში ხმა გავრცელდა,
რომ სამინისტრო თავის მოხელეებს ხელს
აფარებს. ბოლოს, 16 იანვარს „პეტ-
ვედ“-ში დაიბეჭდა წერილი თავად მიხეილ
ანდრონიკაშვილისა, რომელიც აშკარად ამ-
ბობდა, რომ ტატარა ზოლოტოვის ქალი
მოხელეთა და ყაზახთა ძალ-მომარობის მსხვე-
რპლი გახდა და რომ თვით სამინისტრო
ხელს აფარებს თავის მოხელეებსაო. თავ.
ანდრონიკაშვილს ადგილობრივ გამოუძიებია
საქმე და გაუგია, რომ ამავე ზოლოტოვის
ქალის მოკვლის გამო მუშებმა ტიხორეცკის
სადგურზე 1902 წელს 9 მაისს არეულობა
მოახდინეს. ამ არეულობისთვის ბევრი მუშა
დაისჯა. თავ. ანდრონიკაშვილის წერილთან
ერთად „პეტ. ვედ“-ში დაიბეჭდა ბ-ნ შერ-
ტატელის (ფსევდონიმი ნაფიც ვეჭილის
ტროზინერისა) წერილი: „გაჩუქებმა შეუძლე-
ბელია“. მეორე დღესვე „პრავე ვესტ“-ში
დაიბეჭდა მთავრობის განცხადება ახალ გა-
მომძიებელ დანიშვნის შესახებ. გამომძიებ-
მიენლო პეტერბურგელს გამომძიებელს ბურ-
ცოვს, რომელსაც ხელმძღვანელობდა ტუი-
ლისის სამოსამართლო პალატის ბრალმდე-
ბელი ბ-ნი კოვალენსკი. ეხლა „პრავეტ-
ვისტნიკ“-ში (მ ივლისისა, № 148) დაბეჭ-

დილია მთავრობის განცხადება ამ გამოძიე-
ბის შედეგის შესახებ.

მთავრობის განცხადებაში ნათქვამია, რომ
ამ საქმის გამო ჩვენება 200 მოწმეს ჩამოე-
რთვა და ნათლად დამტკიცდა სიმართლე უკვე
გამოკვეთებულ წინანდელ გამოძიებისა. და-
მტკიცდა სიცრუე იმ ხმებისა, ვითომ ზოლო-
ტოვის ქალი ძალად მოჰკლეს, ვითომ იმას
უკანონოდ მოეპყრენ გამომძიებელი პუსტე-
ში და მოსამართლე დობროვოლსკიო. კერ-
ძოდ, როგორც „პრავეტელ. ვესტ“-ში ნა-
თქვამი, გამორკვეულა შემდეგი:

1) ტატარა ზოლოტოვის ასული, მეჩემქ-
მის ქალი, 16 წლიდან სიკვდილამდე ლო-
თობდა და გარყვნილ ცხოვრებას ეძლეოდა.
1898 წლიდან, როგორც გარყვნილი ქალი,
ამ გვარ ქალთათვის დაწესებულ ბილეთით
ეკატერინოდარში სცხოვრობდა პოლიციის
შეღამხედველობის ქვეშ.

2) 1902 წელს, 30 აპრილს ზოლოტოვის
ასული მესამე კლასის ვაგონით ეკატერინო-
დარიდან ნოვოპოკროვის სტანიცაში წავი-
და სასტუმროს პატრონ ბალიჩევთან, რო-
მელმაც ზოლოტოვისა და ორი სხვა როსკი-
ში ქალი—რებრიევსა და კლუევესა—იარ-
მუკობისთვის დაიქირავა. ეს მატარებელი
ტიხორეცკში მივიდა 1 მაისს, დილის 3 ს.
25 წ. უნდა გაჩერებულიყო იქ 7 საათამდე.

3) ამ მატარებელში არც გამომძიებელი
პუსტეში და არც მოსამართლე დობროვოლ-
სკი არა ყოფილან. პირველი სტანიცაში
იყო და სადგურზე არ გასულა, ხოლო მეო-
რე ამ დილით კავკავის მატარებლით მოვი-
და და იმ მატარებლის მეორე კლასის ვა-
გონში გადავიდა, რომელშიაც ქალები ის-
ხდნენ.

4) ამ ვაგონში გადასვლის შემდეგ, დო-
ბროვოლსკიმ შეამჩნია, რომ დაჰკარგვია ქო-
ლგა და დაშნა. მოუპარავთ მაშინ, როდესაც
დობროვოლსკი ბუფეტში ჩაისა სვამდა. ამ
ვაგონში მყოფ ვაჭარ ყაზახს კოზინცევს
უთქვამს, რომ ვიღაც ქალი შემოვიდა და
ნივთები წაიღო. ეს ქალი ტატარა ზო-
ლოტოვისა აღმოჩნდა. ზოლოტოვისა ამ
დროს მთვრალი იყო, ნათქვამია განცხადე-
ბაში, და ლანძღვა დაუწყა დობროვოლსკის,
როდესაც ამ უკანასკნელს ნივთები მოუთ-
ხოვნია. დაუძახიათ ჟანდარმის უნტერ-აფიც-
რის ბეზშემლინიცისათვის. ამან ნივთები იმ
ვაგონში იპოვნა, რომელშიაც ზოლოტოვისა
და იმისი ამხანაგები იყვნენ. ნივთები აღ-
მოჩნდა ზოლოტოვის ადგილის მახლობლად,
იქ, სადაც მგზავრი ეკატერინე გამსახურდია
იჯდა. გამოიკვია, რომ ნივთები ვაგონში
ზოლოტოვის ქალმა შეიტანა. მაშინ უნტერ-
აფიცერმა დააპატიმრა ზოლოტოვის ქალი
და სადგურზე სამორიგეო ოთახში ჩასვა. აქ
ქალი სკდილობდა ხელსახოკით თავის და-
ხრჩობას. როდესაც მატარებელი წავიდა,
ქალი სტანიცის საპატიმროში გადაი-
ყვანეს, სადაც იგი სიკვდილამდე იმ-

აქვე კავშირის კანონს რომელისამე გვარის
დაცვისათვის.

ზემოდ ნათქვამიდან ერთი დასკვნა შეგვი-
ძლიან გამოვიყვანოთ: საშინელ „ცხოვრები-
სათვის ბრძოლიდან“ სოციალური ცხოველე-
ბი გამოვიდნენ გამარჯვებულნი, იმათა სძლიეს
დონიერი მტერი მხოლოდ იმის მეოხებით,
რომ იმათ შორის განვითარდა სოციალური
ინტენქტი, რომ განკერძოებულ ცხოვრებას
ცხოვრების საზოგადოებრივი ფორმა არჩიეს.
ეს თუ ასეა, ისიც ცხადი უნდა იყოს, რომ
სოციალური აღდგომა ცხოვრებაში საუკეთესო
თავ-დასაცავი იარაღია, ურომლისოდაც შეუ-
ძლებელია პროგრესი საზოგადოდ და გონე-
ბრივი პროგრესი განსაკუთრებით. ეს აღდგო-
ვითარდება საზოგადოებაში და არა განკერ-
ძოების დროს. იგი იცავს გვარებს დაღუპვი-
საგან. ამ რიგად, როცა კაცი ორგანიზულ
ევოლიუციასა სწავლობს, უნდა ერიდოს ცოლ-
მხრივობას, რადგან ევოლიუციას განაგებს
არა მატრო დარვინის კანონი, არამედ ის
კანონი, რომელსაც „ცხოვრებისათვის კა-
შირს“ უწოდებენ. ბიოლოგი ყოველის უმაღ-
სინტეტიკოსი უნდა იყოს.

ყოფნობა, ყაზახების ზედამხედველობის ქვეშ. ზოლოტოვის საქმე ამის შემდეგ გამოძიებულს პუსტებს ვაღივებ, რომელიც გამოძიების მიზნით და თვით ზოლოტოვის ქალის ქალის დროებით გასანთავისუფლებლად მოითხოვა, კანონის ძალით, პასუხის მგებლობა 100 მანეთის შეტანით, ხოლო ამ ფულის შეტანამდე გადასწყვიტა, რომ პატიშარი ეტაფით ეკატერინოლარის საპრობროლოში გაიგზავნოს. ქალის თხოვნით, ეს გადაწყვეტილება არ აღსრულებიათ და ზოლოტოვი ტიხორეცკშივე დაუტოვეთ.

5) ტიხორეცკის საპრობროლოში ყოფნის დროს ზოლოტოვის ქალის მიმართ ძალიან არაფის უხმარია. პირველად, სტანიცის თამაშის თანაშემწის ბანკევისა და ყაზახ დარაჯების მეშვეობით ზოლოტოვის ქალს მეტი თავისუფლება უპოვნია. ხშირად შედიოდნენ ქალთან ვილა-ვილაკებში, ამას გარდა ქალი ყაზახებთან არაფსა სვამდა და ქეიფობდა. ბანკევი სისუსტის გამო, რომელიცამე ყაზახის თანხლებით ზოლოტოვისა ხშირად გამოდიოდა სატუსალოდან და დადიოდა სტანიცაში. ამ დროს შეიძინა ქალმა აფთი-აქში შხამიანი ნივთიერება—კარბოლის სი-მეფე.

7) ზოლოტოვის ქალის სიკვდილი უსათუოდ შედეგი იყო თავის მოწამებისა. ამ ამ აზრს დაადგინენ ექიმები ფიშერგი და და ვოლოფსონი. ყუბანის ოლქის სამკურნალო გამგეობამც მოახდინა ქიმიო-მიკროსკოპიული გამოკვლევა. თუმცა ამ გამოკვლევის დროს ზოლოტოვის გვამში საწამლაგი არ აღმოჩნდა, მაგრამ ეს გამგეობაც ზემოხსენებულ ექიმების აზრს დაადგა. შემდეგ, გამოძიების დროს, ექსპერტებმა მიუწვევიან პროფესორები ივანოვსკი და კოსტროტოვი, რომელთაც დაწვრილებით გამოკვლევის და იმ დასკვნას დაადგინენ, ნათქვამია განცხადებაში, რომ ზოლოტოვის ქალმა თვით მოიწამლა თავი, რომ იმისთვის პირში საწამლაგი არ ჩაუსხამთ, რომ ძალიან არაფის უხმარია, თუმცა საფიქრებელია, რომ სიციხის უკანასკნელ დღეებში ზოლოტოვის ქალს მამა-კაცებთან ჰქონდა საქმე.

აი, ეს გამოკვლევის საგანგებო გამოძიებისას. „თავის მოკვლის იმითი განიზრახვლა ზოლოტოვისა, ნათქვამია, რომ ჯერ ერთი, მულამ ლოთობდა და ქეიფობდა, რის გამო წინათად მოისურვა თავის მოკვლა, მეორე—აშინებდა ეტაფით გაგზავნა ეკატერინოლარში, სადაც დედ-მამა და ნათესავები ჰყავდა.“ ეს საქმე გამოძიებულს ბურცოვის ეკატერინოლარის ოლქის სასამართლოსათვის გადაუცია, რომელსაც 6 ივნისს დაუდგინა, საქმე მოსპოს, რადგან დანაშაულობა არ გამოირკვა.

ზოლოტოვის საქმის გამოძიება აღილობრივ საოლქო აღმინისტრაციასაც მიანდეს. გამოირკვა, რომ თამაში და ყაზახები ძალიან შედევითიანად ექცეოდნენ პატიშარ ქალს, რის გამო იმათ წინააღმდეგ საქმე აღიძრა. რაც შეეხება მუწათა უწყისობას 1902 წელს 9 მაისს, ამ საქმის წესიერი მსვლელობა მიეცა. იგი შეტანილ იქნება ეკატერინოლარის ოლქის სასამართლოში. მუშებს პირადობით უწყისობის მოხდენა, სახელდობრ საპრობროლო სახლის აკლება და სხვა ბოროტების ჩადენა.

გამომძიებელს პუსტებს საჩივარი აღუძრავს აპეტერ. ვედ.—ის რედაქტორის თავ. უბტომსკისა და თანამშრომლის ნიკ. ფერემოვის წინააღმდეგ. უზივის ცილის-დაწამების. რადგან ამ საქმეს ახლო კავშირი აქვს ზოლოტოვის ქალის სიკვდილთან, ამიტომ გამოძიება ჯერ არ დამთავრებულია.

გამომძიების დროს, როგორც მთავრობის განცხადებაშია ნათქვამი, გამოკვლეულა ისიც, თუ როგორ გავრცელდა ცრუ ხმები ზოლოტოვის შესახებ. უპირველეს ყოვლისა, თვით ზოლოტოვი-სა სიციხის დროს, როცა დაპატიმრებული იყო, ავრცელდა ცრუ ხმებს, თავისი თავი მსხვერპლად გამოჰყავდა და ამბობდა, უღანაშაულოს მიწვევებზე და მტანჯავებზე. შემდეგ ცრუ ხმებს ყველაზე მეტად ავრცელებდა მოქალაქე ივანე ორეხოვი, რომელიც ამბობდა თურმე, ვნახე ზოლოტოვისა სიკვდილის წინა დღეს, 5 მაისს, ძალ-მომარებისაგან მისუსტებულია და სხვ. ეს ცრუ ხმები ბოლოს გაზეთებშიც გადავიდა და მთელ რუსეთს მოედო.

მთელი ეს საქმე ზოლოტოვის ქალის შესახებ იუსტიციის მინისტრმა უკვე შევრო-მილესის მოხსენებითურთ ხელმწიფე იმპერატორს წარუდგინა. ყოველივე ამ საქმის გამოძიების შესახებ დიბეტლება „იუსტიციის სამინისტროს ტურნალ“-ში.

ფელიოსის ქალაქის საბჭო

7 ივლისს საბჭოს კრება დაიწყო საღამოს 9 საათზე, მოურავის თავმჯდომარეობით, დასწრო მხოლოდ 30-მდე ხმოსანი. საბჭოებზე, კრებას დიდ-ძალი კარგე ხალხი დაესწრო. ქანდაკის ხესე იყო ჭარბად და სისხლის ქუჩის გაჭარბებულად. აღბად, ამიტომ, რომ ამ დღეს საბჭოს უნდა განხილავს სხვადასხვა დავები-დავები კვირა-შუაშობით მუშაობის განწყობების შესახებ. მარჯვად საბჭომ რამდენიმე უხი-შენჯლო საქმე განიხილა და დადგინა: კარდაგ-დაგებულ სმისის თარაფის ნაგვად შეიწივის კანდალატი კანდალაფი; აუნკროს სასწავლე-ბელს ნება შეეცეს იმართოს 690,000 გვადრასე შეტო წაუდო მხოლოდ იმ მართობით, რომ თითოეულს გვადრე წაუდო გადახდას 1/5 კამე-ევისა; მიეცეს ტფილისის სახელმწიფო სასწავ-ლებლის განკარგვის იმ 300 მანეთის გარდა, რომელიც მისწავლეთა საჭიჭიროთ გადახდა, 421 მან. 60 კამ. კადევი; ჯამბარდის კამის თანხის თანხმად, ჯამბარდის სესხად მიეცეს 85,000 მან. იმ ფულადან, რომელიც ქუჩების მისაკარწავლად არის გადაგებული; ეს ფული ქალაქის უკანეს დასახლებებს მომავალი 1905 წლის 1 თებერვლად.

შემდეგ საბჭოს წარდგინა პროექტი სხვა-დასხვა დადგენილებათა კვირა-შუაშობით ფაქტობის შესახებ. ამ პროექტით, კვირა-შუაშობით ფაქტობის ნება არა აქვთ დუქნები გააღონ 12 საათზე; სარტანსხორტო კანტორები, კიოსკები განუთის განსხვად და საწვინდამო დუქნები შეი-ძლება გააღონ დიდდანი ნაშუადღევს 2 საათზე. სასწავლების დუქნები მთელ დღეს შეიძლება გა-აღონ, მაგრამ ისე კი, რომ 9—12 დეკტობ. სხვადასხვა დადგენილებანი არ უნება მინერ-დურ წესებისა და ცოცხლების დუქნებს, აგრეთვე რძის, ტემდეულობისა და სხვადას-ხვის დუქნებს. უიდევი არსებობდა პროექტის გან-ხილვის შუადღებულან, ხმ. ა. ს. ბაბოვი გან-ცხადა, სხვადასხვა დადგენილებანი ფრად საურადდებთა ქალაქის მტხოვრებთათვის და ამი-ტომ საჭიროა ერთხელ კადევი გადათავადებება და უოვედ მხრავ შესწორება; წემის მხრით სა-ჭიროად გსჩნობ გადავდეთ არსებობდა განხილვა შემდგომში, სოლო მანამდე იმის გადათავ-ადებება შეიძლება განსაკუთრებულ კომისიას.

ხმ. ვართანოვი. ამ სხვადასხვა დადგენი-ლებათა პროექტს დიდი კავშირი აქვს ქალაქის მადხიობისა და თანამშრომის ქარავსლის ნაქრუ-ბის მდგომარეობასთან. რადგან იმ მხრით პრო-ექტში არაფერია მოხსენებული, სოლო საჭიროა კია, რომ უმთავრესი ურადდება თვით-მმართვე-ლობაში იმთის მდგომარეობის მიქცობის, ამიტომ, წემის აზრით, უკეთესი იქნება არსებობდა პრო-ექტის განხილვა გადაწყვეტა და უოვედ მხრავ შემუშავება მიანდოთ განსაკუთრებულ კომისიას, რომელიც მონაწილეობის მისაღებად მოწვეულ უნდა იქნენ ნაქრათა საზოგადოების თავმჯდო-მარე, ვაჭართა საზოგადოების მამასხლისი აღი-ბეგოვი და სხვისი.

ქალაქის მოურავი. ამ პროექტს არავითარი კავშირი არა აქვს ნაქრების მდგომარეობასთან, სოლო თუ კი საჭიროად დავნასეთ სხვადას-ხვის მოწვევის ამ საქმის განხილვის დროს, უმისოდად მოეწვეოთ, რადგან ამის უფლებად გვაქვს საქალაქო დებულების ძალით.

თავ. მიქელაძე დათანხმდა იმ მოსახრებას, რომ ქალაქის გამგეობის საქალაქო დებულებით ეს უფლება აქვს.

ხმ. ა. ბ. ევანგულიოვი. რადგან საბჭოსა გსურს ამ პროექტის გადათავადებება, მისივე სა-ჭიშა დასახლალს ვან იქმენ კომისიაში მიწვეუ-დნი. ქალაქის მოურავის მოსახრების წინააღმდეგ უნდა ვსთქვა, რომ ძალიან დიდი კავშირი აქვს ნაქრების მდგომარეობასთან იმ პროექტს და ქალაქის თვით-მმართველობა ვადებულა ამ საქმეს ურადდება მიქცობის. წემს მოწმენ ვართ, რაც ამ დავებში ქალაქის ქარავსლისა და კრების მო-ჯდინის ფაქტობის ნაქრება ჩადიხეს...

ქალაქის მოურავი. ვსარკებლობ წემის უფ-ლებით და ბანს ვგანჯულოვს ვაწვევრებაზე მაკ საკანზე ჯამარკს, რადგან ჯერ ერთი—უფლება არა ვვაქვს მაკ საკანს შევგნოთ და მეორე—მას არავითარი კავშირი არა აქვს პროექტთან.

ხმ. ევანგულიოვი. რად მაწვევრებით სიტ-უფას, რომ დავიმასურე კვეთი მომარობა? შე-ზმოსნი ვარ და უფლება აქვს მაკ საკანს საე-სებით შევეგნო მით უმეტეს, რომ მაკას კავშირი აქვს განსახილველ პროექტთან!

ქალაქის თავმა მოსხა ამ საკანზე კამათი. შემდეგ საბჭომ ამარჩია წვევრები განსაკუთრებულ კომისიას, რომელთაც დაეუბნებოთ ქალაქის გამ-გეობასთან პროექტის გადათავადებება და უოვედ მხრავ შემუშავება. კომისიის წევრებად არჩა-ნხმ. ა. ს. ბაბოვი, ხ. ო. ვიფიანი, რ. ს. ცანა-სიანი, ნ. ო. თამაშოვი და ხმ. სვენიავოვი.

დიდი კამათი კამათიცა კამეობის დადგენი-ლებამ ქალაქის იმ მიწის დაფასების შესახებ, რომელიც უნდა დაეთმოს ჯარს სასროლად და საფარჯიშოდ. ქალაქის ნათელუსისკენ აქვს 480 დესერტის მიწები საბითი და საძოვარი ად-გიდო. როცა ქალაქი იქამდე გაწვევს, ამადილს დიდი ფასი დაედება. ჯერ კადევი 1899 წელს ხელმწიფე იმპერატორს უმადლესად უბრძანებია, ეს ადგილი წამოკრთავს ტფილისის და კადევიც სასხედრო საინფინტრე უწყებას ჯარისთვის სა-ფარჯიშო მიქცობის მოსაწოდებლად. ამას წინად ქა-ლაქის გამგეობის შეგებობის კუბერნატორის: რადგან საზინამ უნდა უზღოს ქალაქის ფასი წამოკრთულად ადგილები, შეგებობის, შეგებობის, ეს ვადება ის ადგილები; ამასთანავე დანიშნეთ თქვენის მხრით დეპუტატი, რომელიც კომისიასთან ერთად უნდა დაეუბნოს ის ადგილობა. გამგეობას ეს საქმე მიუჩვენა კომისიისთვის, რომელსაც თითო დე-პუტატის 600 მან. დაუფასება, ე. ო. სულ 292,550 მან. გამგეობას დაუშტოვებია კომი-სიის დადგენილება და ამ სხდომასე საბჭოს სასოვა, მიეღო ეს დაფასება და თავის მხრავ დეპუტატიც დაესახლებინა. ქალაქის მიწების მე-თავადურე კომისიის თავმჯდომარე ს. ო. მარ-ხოვეში დიდს ხანს იჯამარკა ამ საკანზე. სთქვა, საჭიროა ეს საკითხი გადაიღვას და მოსახრების წარმოდგენა მიქცობის მიწის შეთავადურე კომი-სიის, რადგან ფასი, რომელიც კამეობის დაუ-ნიშნავს, ნამდვილად ფასად არ მიმჩნია. ამას გარდა უოვედი დინის ძება უნდა ვიხმაროთ, ეს ძვირ-ფასი ადგილი ხელიდან არ გაუშვით. ამავე ად-გილზეა საქონლის სასმელო წაუდი. უკეთესია ადგილი შეუდგომლობა, ეს ის ადგილი ანაჯა-რით ადონ ან სხვა ადგილზე გავფიქვაროთ. კამათმა დიდს ხანს გასტანა. დასასრულ საბჭომ დადგინა გადასტეს მთელი ეს საქმე ქალაქის მიწების შეთავადურე კომისიის ხელ-ასლავ დას-ფასებლად და თავის მოსახრების წარსადგენად.

შემდეგ საბჭომ თითქმის ასამდე წერაფი თხოვნა განიხილა სხვა-და-სხვა მხრით, რომელიც თხოვლობდნენ დასაფასებულ გადასახდის და-რ-ჩენილ ფულის მატობას. ბოლოს, ვიდევი კრე-ბა დასრულდებოდა, ხმოსანი ვართანოვი გან-ხილვა: „არ ვიცი სანტარის მხრავ ურადდე-ბას აქვევს ვიმიე თუ არა ქალაქის სოგის დუ-ქნებს. თუ აქამდე არა, ვნახე მინდ უნდა ურ-ადდება მიქცობის და დუქნების სასანტარო საბჭომ უსათუოდ უნდა დათავადებოთ სოლო. ავლანისა და მუშაობის ქუნაზე არსებულ დუქნებში დიდი უსუ-ფობობაა. ასეთი სუნა, რომ კაცო რამდენსამე სავსეზე ვერ მივაკრებოთ. მოურავი შექმნად, მაკ საქმეს ურადდება მიქცევათ. ხმ. ქანანოვი განხილვა: ვარდისუბის ქუნა, რომლის სიკანეც თავში 4 სავსია, ვიდასსობლოში 2 სავსემდის შეუწარავებთა და საჭიროა რამე დინის-ძების მიღება იმ მოვლების თვიდან სასმარებად. ა. ს. ბაბოვი სთქვა: ვიდასსობის ქუნაზე, ურ-სადის ნომრებში შესავად კარებს ხელ-ასლავ აკე-თებენ; ამ კარების განსაკუთრებულ ქვა-ფენილი შე-უწარავებთ, როცა ამის უფლება არაფის ქე-ნდა, და ნეტავ უბნის არქიტექტორები რას აკე-თებენო. ქალაქის მოურავი დაქმნადა ხმოსნებს, შემდეგ სხდომასე ამ საქმეების კამე ცნობებს შეგებობისთვის. განხილველი დარჩა კადევი 19 საქმე, რომლისთვისაც კრება მისდებ 9 ივლისს.

დებუება

(რუსეთის დავსეთა საავტენტოსიდან)

7 ივლისი.

რ. მ. ბიულეტენის დილის 9 საათზე: „წარსულ დამეს პაპს ძლიერ ცოტა ეძინა. საზოგადო მდგომარეობა ძლიერ სერიოზუ-ლია.“

ნაშუადღევს 1 ს. 15 წ. სულთ-ბრძოლა დაიწყო. დიდი პენიტენციარი პაპის ოთახში შევიდა, რომ უკანასკნელად შეუნდოს ცო-ლები. ვატკანში ძლიერ აღელვებულები

არინ. ნაშუადღევს 4 საათზე პაპი გა-იცვალა.

პატიმარობი. პეტერგოფში ინგ-სურ სასახლეში საქველ-მოქმედო საზოგად-ების სასარგებლოდ კონცერტი გაიმარ-კონცერტს მთი იმპერატორებითი ულ-ბულესობანი ხელმწიფე-დელაფლები მა-თეოდორეს ასული და ალექსანდრა თეო-რეს ასული დაესწნენ.

პეტერგოფში სამხედრო ნავთ-სადგ-ხელმწიფე-იმპერატორმა მენაღმე გემები თვლიერა. ეს გემები შორეულ აღმ-ლეთში მიდიან.

8 ივლისი

პატიმარობი. ვლადიმირის ვიცე-გ-ნატორი ხვოსტოვი დაინიშნა პენზის გ-ნატორის თანამდებობის აღმასრულებ-ირლანდია. მეფე-დელაფალი ირლან-გაემგზავნენ.

ბილზარაფი. „ნაროდნი ლისტი“ ამტ-ცებს, რომ მეფე ალექსანდრეს მოკვლ-ორმოცის თავზე პანაშვიდი უნდა იქმნას დახილი. ვახეთი წინადაც ამბობდა, მე-უსათუოდ ისე უნდა დასაფლავდეს, რ-გორც გვირგვინოსანს შეჭმერისო. ამგვარ-ქვეყანა დარწმუნდება, რომ სერბები გა-ლებული და კულტურული ხალხია. დღე ვახეთი ძლიერ ჰკიცხავს სერბის რომპოლიტს და ამბობს, ჩვენ მტკიც-ის კაცები ვინდა და არა ისეთები, ლეტიც წინად კარავოვრგვერების ლან-დნენ და ებლა კი ობრ-ენოვირებისაო.

რ. მ. მ. სიკვდილის წინ პაპი ცოტა სულთ ემბროდა. 3 საათზე და 40 წ-ლამპონი განაცხადა, პაპი მალე გარდ-ვლდებაო. დიდა პენიტენციარი ვანულ-ლიმ პაპის საწოლის წინ დაიხოკა და სუ-ბრძოლის ლოცვა წაიკითხა. პაპის მ-ლებმა და კარდინალმა რამპოლამაც ჩოქეს და ქეთინი დაიწყეს. პაპი სრულ-უფონოდ იყო; სახე ძალიან ვაფითრებ-აქვს. იგი მშვილობიანად გარდაიცვალ-საათზე და 4 წამ. ლამპონი განაცხადა, პი კვდებაო. მიცვალბულის გვამი 2-დღე საწოლზე ასვენია; სახეზე თეთრ-ბური აფერია.

რ. მ. მ. ოფიციალურად გამოაცხა-პი ნაშუადღევს 4 საათზე და 4 წ-დაიცვალაო. კარდინალმა ბრძანე-რომ უტხოვლებმა ვატკან-უტხოვლებთან ერთად წავი-დინალი, დიბლომატი და მელნიც ვატკანში იყვნენ სიწყნარე.

სოფია. მთავარი ევქს-სადაც იმისი შვილები სც-

— შინაგან საქმეთა მ-ბევრ მოხელის სამსახურად შემდეგ პროვინციაში გაემგზა-ვოს, რა აზრისა ხალხი მომავალ აი-შესახებ.

— მახლობლის სისტემის თოფების მ-რამე დღეა ქალაქის კაზარმებიდან ძალ-შეაწყობა, საზოგადოება. რამდენიმე საექ-პირი დაამატირეს.

რედაქტორ-გამომგებელი ალ. ჯაბადა

განსახლებანი

ქუთაისში

სამ. ბ. თაფურთან

სამკურნალო

რომელიც იმყოფება მათის უმაღლეს მ-პანდ ალექსანდრე ოფიცინარეობის მ-ველობის ქვეშ. სამკურნალოშია 60 სწი-შინაგან, ნერვებისა, სახირურგო, დედ-ლა თვლით ავადმყოფთათვის, მშობიარ-განყოფილებით და ქიმიურ-მიკროსკოპი-გამოკვლევათა კაბინეტით. ვადამდებს ნით და სულით ავადმყოფებს სამკურნა-არ ღებულობს. (0—10)

ციხეკოვრავი

ვიხინი. ვამოც. ვართვითა ახანანაძე-ქანის დიდი ქუჩა, № 27, ტელეფონი № 3-კლიშების ვაკეთება შეიძლება ფოტო-ული სურათებიდან და ხელით ნახატ-